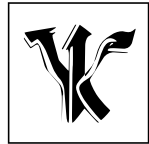

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**ЕКСПЕРТ:
ПАРАДИГМИ ЮРИДИЧНИХ НАУК
І ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

**EXPERT: PARADIGM OF LAW
AND PUBLIC ADMINISTRATION**

№ 3 (31), 2024

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління
Видається з 2018 року
Періодичність: 4 рази на рік
Друкується за рішенням Вченої ради Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 11 від 30.10.2024)
Видання є таким, що реферується в міжнародних та вітчизняних наукометричних базах: Index Copernicus, ResearchBib, Turkish Education Index, Polish Scholarly Bibliography, Google Scholar, “Україніка наукова”, ESJI .
Відповідно до Наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 № 1643 (Додаток 4) журнал включено до Переліку наукових фахових видань України у категорії «Б».
Спеціальності: 081 – Право, 281 – Публічне управління та адміністрування, 293 – Міжнародне право.
Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl. Відповідальність за зміст, достовірність фактів, цитат, цифр несуть автори матеріалів. Редакція залишає за собою право на незначне редагування і скорочення (зі збереженням авторського стилю та головних висновків). Редакція не завжди поділяє думки авторів та не несе відповідальність за надану ними інформацію.
Матеріали подано в авторській редакції.
Передрук – тільки з дозволу редакції.
Адреса редакційної колегії:
ПрАТ “ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління персоналом”
вул. Фрометівська, 2, Київ, Україна, 03039
Офіційний сайт видання:
www.journals.maup.com.ua/index.php/expert

Expert: paradigm of law and public administration
Published from 2018
Pereodicity: 4 times a year
Published by the decision of Academic council of Interregional Academy of Personnel Management (Protocol № 11 from October 30, 2024)
Collection is included to the international and domestic scientometrics databases Index Copernicus International, ResearchBib, Turkish Education Index, Polish Scholarly Bibliography, Google Scholar, “Україніка наукова”, ESJI .
According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine (Annex 4), the journal is included in the List of scientific professional publications of Ukraine, which have been assigned the category «B».
Subject Areas: 081 – Law, 281 – Public management and administration, 293 – International law.
The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.
The authors are responsible for the content, accuracy of the facts, quotes, numbers. The editors reserves the right for a little change and reduction (with preservation of the author’s style and main conclusions). Editors can not share the world views of the authors and are not responsible for the information provided.
Materials filed in the author’s edition.
Reprinting – with the editorial’s permission strictly.
Address of the editorial board:
Interregional Academy of Personnel Management
Str. Frometivska, 2, Kyiv, Ukraine, 03039
Official site:
www.journals.maup.com.ua/index.php/expert

Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління : збірник. № 3 (31), 2024. Київ : ПрАТ “ВНЗ “Міжрегіональна Академія управління персоналом”, 2024. 58 с.

Головний редактор

Щокін Ростислав Георгійович, доктор юридичних наук, професор, Президент Міжрегіональної Академії управління персоналом

Члени редакційної колегії:

Яблонська-Бонса Йоланта, професор, доктор юридичних наук, керівник кафедри теорії, філософії та історії права Академії Леона Козьмінського в Варшаві, головний редактор часопису «Критика права» (Республіка Польща)

Міхальський Томаш, доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету, Гданськ (Республіка Польща), tomasz.michalski@ug.edu.pl

Ніколас Шмітт, кандидат наук, старший науковий співробітник Інституту федералізму Університету Фрібургу (Швейцарія), Nicolas.schmitt@umifr.ch

Перцев Роман Валерійович, кандидат юридичних наук, відділ ідентифікації та криміналістики (DIFC) Поліція Ізраїлю, Єрусалим (Ізраїль)

Вечорек Лешик, доктор хабілітований, доцент, завідувач кафедри кримінального права, кримінології та криміналістики Факультету юридичних і суспільних наук Університету ім. Яна Кохановського в м. Кельц (Республіка Польща), wieczorekleszek@op.pl

Яскренія Єжи, професор, доктор хабілітований (Dr Hab), декан Факультету юридичних і суспільних наук Університету ім. Яна Кохановського в м. Кельце, завідувач кафедри конституційного, європейського і міжнародного публічного права, Віце-президент Правління Польського Товариства конституційного права, Спікер Товариства Польських парламентаріїв, член Правління Європейського Товариства колишніх парламентаріїв Ради Європи (FP-AP) в Парижі (Республіка Польща), jerzyl@hot.pl

Акімова Людмила Миколаївна, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України, професор кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування, l_akimova@ukr.net

Якимчук Аліна Юрївна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності Національного університету водного господарства та природокористування, alinayakim@ukr.net

Заросило Володимир Олексійович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної Академії управління персоналом

Сопілко Ірина Миколаївна, доктор юридичних наук, професор, Заслужений юрист України, декан юридичного факультету Національного Авіаційного Університету

Кисленко Дмитро Петрович, доктор педагогічних наук, кандидат юридичних наук, професор, провідний науковий співробітник, Національний університет оборони України імені Івана Черняхівського

Хаджирадева Світлана Костянтинівна, доктор наук з державного управління, професор, заступник директора Української школи урядування

Рябцев Геннадій Леонідович, доктор наук з державного управління, професор, професор Києво-Могилянської школи урядування, головний науковий співробітник Національного інституту стратегічних досліджень

Яровой Тихон Сергійович, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри міжнародних відносин та політичного консалтингу Інституту права та суспільних відносин Університету «Україна», tikhon_9563963@ukr.net

Барабаш Юрій Григорович, доктор юридичних наук, професор, проректор з навчальної роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Скрипнюк Олександр Васильович, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, директор Інституту держави і права імені В. М. Корецького Національної академії наук України

Губанов Олег Олександрович, доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри службового та медичного права, Навчально-науковий інституту права, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Нестерович Володимир Федорович, доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри державно-правових дисциплін Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка, mail@lduvs.edu.ua

Тимошенко Юрій Петрович, кандидат юридичних наук, професор, заступник директора Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого Міжрегіональної Академії управління персоналом

Швець Катерина Павлівна, доктор наук з державного управління, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін та міжнародного права Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, проректор, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Муравйов Кирило Володимирович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного, фінансового та банківського права Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Нестор Віталій Романович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії держави і права та конституційного права Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Амелін Олександр Юрійович, кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, Міжрегіональна Академія управління персоналом

Адам Адріан Останек, доктор наук, доктор габілітований, професор Військового технологічного університету (Республіка Польща)

Мануель Давид Массено, доцент Політехнічного інституту Бежа (Португалія)

Агнешка Шпак, доктор габілітований, професор кафедри міжнародної безпеки Інституту досліджень безпеки, Торунь (Республіка Польща), szpak@journals.maur.kiev.ua

Олександра Леткова, доктор права, доцент, юридичний факультет Університету Матея Бела, Банска Бистрица (Словаччина)

Мартін Белтран Сауседо, кандидат наук, професор, юридичний факультет Abogado Ponciano Arriaga Leija, Автономний університет Сан-Луїс-Потосі (Мексика)

Chief Editor

Shehokin Rostyslav Heorhiiovych, Doctor of Law, Professor, President of the Interregional Academy of Personnel Management

Members of the editorial board:

Jablonska-Bonsa Jolanta, Professor, Doctor of Law, Head of the Department of Theory, Philosophy and History of Law of Kozminski University, Editor-in-Chief of Critique of Law (Republic of Poland)

Tomasz Michalski, Doctor of Science, Associate Professor at the Department of Geography of Regional Development, University of Gdansk, Gdansk (Republic of Poland), *tomasz.michalski@ug.edu.pl*

Nicholas Schmitt, PhD, Senior Researcher at the Institute of Federalism, University of Friborg (Switzerland), *Nicolas.schmitt@unifr.ch*

Pertsev Roman Valeriiovych, PhD (Law), Division of Identification and Forensic Science (DIFC) of Israel Police, Jerusalem (Israel)

Vechorek Leshyk, Doctor Habilitated, Associate Professor, Head of the Department of Criminal Law, Criminology and Criminology, Faculty of Law and Social Sciences, Jan Kochanowski University of Kielce (Republic of Poland), *wieczorekleszek@op.pl*

Yaskrenia Jerzy, Professor, Doctor Habilitated (Dr. Hab.), Dean of the Faculty of Law and Social Sciences, Jan Kochanowski University of Kielce, Head of the Department of Constitutional, European and International Public Law, Vice-President of the Board of the Polish Society of Constitutional Law, Speaker of the Society of Polish Parliamentarians, Member of the Board of the European Society of Former Parliamentarians (FP-AP) in Paris (Republic of Poland), *jerzyj@hot.pl*

Akimova Lyudmyla Mykolayivna, Doctor of Science in Public Administration, Professor, Honored Education Worker of Ukraine, Professor at the Department of Financial and Economic Security of the National University of Water Management and Nature Resources Use (Ukraine)

Yakymchuk Alina Yuriyvna, Doctor of Economics, Professor, Professor of the Department of Public Administration, Documentation and Information Activity of the National University of Water Management and Nature Resources Use, *alinayakim@ukr.net* (Ukraine)

Zarosylo Volodymyr Oleksiyovych, Doctor of Law, Professor, Head of the Department of Law-Enforcement and Anti-Corruption Activities of the Educational-Scientific Institute of Law named after Volodymyr the Great, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Sopilko Iryna Mykolayivna, Doctor of Law, Professor, Honored Lawyer of Ukraine, Dean of the Faculty of Law of the National Aviation University (Ukraine)

Kyslenko Dmytro Petrovych, Doctor of Pedagogy, PhD in Law, Professor, Leading Researcher, National Defence University of Ukraine (Ukraine)

Khadzhiradeva Svitlana Kostiantynivna, Doctor of Science in Public Administration, Professor, Deputy Director of the Ukrainian School of Government, Head of the Center for Evaluation of Candidates for Civil Service Positions (Ukraine)

Ryabtsev Hennadiy Leonidovych, Doctor of Science in Public Administration, Ph.D., Professor, Professor at Kyiv-Mohyla School of Government, Chief Researcher at the National Institute for Strategic Studies (Ukraine)

Yarovoy Tikhon Serhiiovych, Doctor of Sciences in Public Administration, Ph.D., Professor, Professor at the Department of International Relations and Political Consulting of the Institute of Law and Public Affairs, Open International University of Human Development "UKRAINE", *tikhon_9563963@ukr.net* (Ukraine)

Barabash Yurii Hryhorovych, Doctor of Law, Professor, Vice-Rector for Academic Affairs of Yaroslav Mudryi National Law University (Ukraine)

Skrypniuk Oleksandr Vasyliiovych, Doctor of Law, Professor, Academician of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Honored Lawyer of Ukraine, Deputy Director of V.M. Koretsky Institute of State and Law of NAS of Ukraine (Ukraine)

Hubanov Oleh Oleksandrovych, Doctor of Law, Professor, Associate Professor at the Department of Service and Medical Law, Educational and Research Institute of Law, Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)

Nesterovych Volodymyr Fedorovych, Doctor of Law, Associate Professor, Head of the Department of State and Law Disciplines of Luhansk State University of Internal Affairs named after E.O. Didorenko, *mail@lduvs.edu.ua* (Ukraine)

Tymoshenko Yuriy Petrovych, PhD in Law, Professor, Deputy Director of the Educational-Scientific Institute of Law named after Volodymyr the Great, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Shvets Kateryna Pavlivna, Doctor of Sciences in Public Administration, PhD in Law, Associate Professor, Professor at the Department of Civil Law Disciplines and International Law of the Educational-Scientific Institute of Law named after Volodymyr the Great, Vice-Rector, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Muraviov Kyrylo Volodymyrovych, Doctor of Law, Professor, Professor at the Department of Administrative, Financial and Banking Law of the Educational-Scientific Institute of Law named after Volodymyr the Great, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Nestor Vitalii Romanovych, Doctor of Law, Professor, Professor at the Department of Theory of State and Law and Constitutional Law of the Educational-Scientific Institute of Law named after Volodymyr the Great, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Amelin Oleksandr Yuriiovych, PhD in Law, Associate Professor, Professor at the Department of Law Enforcement and Anti-Corruption Activities of the Educational-Scientific Institute of Law named after Volodymyr the Great, Interregional Academy of Personnel Management (Ukraine)

Adam Adrian Ostanek, DSc, Dr. Hab., Professor at the Military University of Technology (Republic of Poland)

Manuel David Masseno, Associate Professor, Polytechnic Institute of Beja (Portugal)

Agnieszka Shpak, Dr. Hab., Professor at the Department of International Security, Institute of Security Studies, Torun (Republic of Poland), *sypak@journals.maup.kiev.ua*

Alexandra Letkova, JUDr., Associate Professor, Faculty of Law Matej Bel University, Banska Bystrica (Slovakia)

Martín Beltrán Saucedo, PhD, Full Professor, Faculty of Law Abogado Ponciano Arriaga Leija, Autonomous University of San Luis Potosí (Mexico)

ЗМІСТ

Агаєв Хусейн

Порівняльний аналіз структури судів в Азербайджанській Республіці та в Україні, а також діяльності щодо притягнення до відповідальності суддів, які порушили вимоги законодавства і підозрюються у корупційних кримінальних правопорушеннях.....6

Лісовська Ю. П., Лісовський П. М., Бортник В. А.

Концепція стресостійкості людини в кіберсучасності.....12

Марусяк Л.

Цивільно-правовий метод регулювання суспільних відносин у контексті його сучасного розуміння.....20

Мельниченко Б.

Адміністративно-правове регулювання публічного управління: поняття та особливості реалізації у сучасних умовах.....27

Паламарчук С. В.

Теоретико-методологічне визначення термінів «суд», «судова влада», «судова система», «судоустрій», «органи суду», «судові органи» та «органи правосуддя» і проблеми віднесення судів до правоохоронних органів35

Свистович Р.

Поняття методології вивчення організації проведення масових заходів: особливості та методика проведення.....42

Яворська В.

Запобігання злочину геноциду.....50

Агаєв Хусейн,

здобувач кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені Володимира Великого ПрАТ «ВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», вул. Фрометівська, 2, м. Київ, 03039

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ СТРУКТУРИ СУДІВ В АЗЕРБАЙДЖАНСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ ТА В УКРАЇНІ, А ТАКОЖ ДІЯЛЬНОСТІ ЩОДО ПРИТЯГНЕННЯ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ СУДДІВ, ЯКІ ПОРУШИЛИ ВИМОГИ ЗАКОНОДАВСТВА І ПІДОЗРЮЮТЬСЯ У КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕННЯХ

Анотація. У науковій статті проведено порівняння системи судів та судоустрою Азербайджанської республіки та України. Аналіз діяльності судових систем цих двох держав показує, що вони створювалися приблизно в один період, проте вони є досить різними. В Україні на створення судової системи та перебудови роботи судової системи великий вплив здійснила загальна корумпованість суспільства та тісні зв'язки з російською судовою системою. Тому до сьогодні ефективність судової системи в Україні є досить низькою. Крім того, судова система України певною мірою корумпована і не зважаючи на прийняття відповідних законодавчих актів та створення нових антикорупційних органів випадки корупції досить часто виявляються.

У статті здійснено порівняння системи судових органів Азербайджанської республіки та України. Відмічено, що судова система Азербайджанської республіки створювалася в період війни в Нагірному Карабасі і тому вона більш орієнтована на попередження військових кримінальних правопорушень. В Україні навіть зараз після повномасштабного вторгнення Збройних сил Російської Федерації не створено системи військової юстиції.

Здійснено висновки, що окремі аспекти діяльності судової системи Азербайджанської республіки є позитивними і можуть бути використані в реформуванні судової системи України. Разом з тим відмічено, що є недоліки і в системі судочинства та судоустрою в Азербайджанській Республіці. Це стосується питання вивчення кандидатів на посади суддів, їх навчання та призначення. В Україні діяльність Вищої Ради правосуддя та Вищої кваліфікаційної комісії суддів є більш ефективною.

Ключові слова: судова система, судоустрій України, судоустрій у Азербайджанській Республіці, відбір на посади суддів, призначення суддів, система заходів у сфері запобігання і протидії корупції в судовій системі, військові суди Азербайджанської республіки, конституційна побудова судової системи.

Agayev Huseyn,

Postgraduate Student at the Department of Law Enforcement and Anti-Corruption Activities of the Educational and Scientific Institute of Law named after Volodymyr Veliky «Interregional Academy of Personnel Management», 2, Frometivska Str, Kyiv, 03039;

COMPARATIVE ANALYSIS OF THE STRUCTURE OF THE COURTS IN THE REPUBLIC OF AZERBAIJAN AND UKRAINE, AS WELL AS ACTIVITIES RELATED TO PROSECUTION OF JUDGES WHO HAVE VIOLATED THE REQUIREMENTS OF THE LAW AND ARE SUSPECTED OF CORRUPTION CRIMINAL OFFENSES

Abstract. The scientific article compares the court system and judicial system of the Republic of Azerbaijan and Ukraine. An analysis of the judicial systems of these two states shows that they were created around the same period, but they are quite different. In Ukraine, the general corruption of society and close ties with the Russian judicial system greatly influenced the creation of the judicial system and the restructuring of the judicial system. Therefore, to date, the efficiency of the judicial system in Ukraine is quite low. In addition, the judicial system of Ukraine is somewhat corrupt, and despite the adoption of relevant legislative acts and the creation of new anti-corruption bodies, cases of corruption are often found.

The article compares the judicial system of the Republic of Azerbaijan and Ukraine. It is noted that the judicial system of the Republic of Azerbaijan was created during the war in Nagorno-Karabakh and therefore it is more focused on the prevention of military criminal offenses. Even now, after the full-scale invasion of the Armed Forces of the Russian Federation, no military justice system has been created in Ukraine.

Key words: *judicial system, judicial system of Ukraine, judicial system in the Republic of Azerbaijan, selection for the positions of judges, appointment of judges, system of measures in the sphere of prevention and counteraction of corruption in the judicial system, military courts of the Republic of Azerbaijan, constitutional construction of the judicial system.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Подальший розвиток судової системи в Україні та підвищення основних засад судочинства: об'єктивності, справедливості та професійності неможливий без вивчення, а також застосування різноманітних форм і методів діяльності судів інших країн світу.

Порівняння судової системи України та Азербайджанської республіки показує, що в системі судів в Україні є певні недоліки і їх треба усувати. Перш за все у системі судоустрою Азербайджанської республіки позитивним є те, що створено цілісну систему військових судів. Адже Азербайджанська республіка з самого початку свого існування вела бойові дії проти Вірменії, яка захопила Нагірний Карабах. Військові суди в Азербайджанській Республіці мають досить великий досвід і його потрібно використати у сфері створення військової юстиції в Україні.

Крім того є відмінності в побудові судів у економічній сфері, який теж можна вивчати і певною мірою застосовувати в Україні. Стосовно протидії корупції в судовій системі Азербайджанської республіки то великих досягнень там не досягнуто. Є певні відмінності у підходах до покарання корупціонерів, проте корупція в судовій системі Азербайджанської республіки також не викоринена.

Таким чином питання подальшого удосконалення системи судочинства та судоустрою в Україні може певною мірою запозичати досвід судової влади Азербайджанської республіки

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Теоретичною основою статті є пеній спектр наукових і законодавчих джерел. Основними з них є закони України та Азербайджанської республіки, а також інші нормативно-правові акти. Висвітлення досвіду діяльності судів Азербайджанської республіки представлено публікаціями, які підготовлені вченими

Азербайджанської республіки Рустамзаде А.Х., Мамедовим Е., Гасимов А.Е та рядом інших.

Детально проаналізовано більшість нормативних документів, які визначають діяльність судів в Україні та Азербайджанській Республіці.

Окремі положення щодо реформування судової системи України аналізувалися також вченими України до них відносяться Мотиль І., Когут Н.Д., Хотинська-Нор О.З. та ін.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою пропонованого наукового дослідження є обґрунтування вивчення досвіду інших країн у питаннях реформування судової системи та судочинства в Україні

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Судові системи України та Азербайджанської республіки майже одночасно змінювалися після розвалу Радянського Союзу. Проте умови в яких відбувалися зміни були різними. В Україні довгий час продовжувалася система Радянського правосуддя, яка незважаючи на гасла про перехід до Європейської системи не відбувалася. Можна констатувати, що тільки після Революції Гідності почалася активна перебудова судової системи, проте вона не завершена і вражена корупцією.

На сьогодні в Україні діють місцеві суди, окружні адміністративні та господарські, апеляційні та Верховний суд [2]. Вже оформилися та діють окремо від загальної судової системи Конституційний суд України та Вищий антикорупційний суд. З метою ефективності роботи судової системи в Україні створено Вищу раду правосуддя та Вищу кваліфікаційну комісію судів. Організацією діяльності судів в Україні опікуються також Державна судова адміністрація та Державна судова охорона [14].

Разомзтимпрактичнопротягомвсьогоперіоду незалежності відбувається реформування, яке певною мірою спрямоване на вдосконалення судової системи та судочинства, але на сьогодні в роботі судів в Україні є ряд проблем [15, 16]

Щодо системи судів в Азербайджанській Республіці то вона досить своєрідна і вона створювалася в умовах агресивної війни, яка вела

Вірменія у Нагірному Карабасі майже з самого початку проголошення незалежності Азербайджанської республіки.

На сьогодні в Азербайджанській Республіці діють такі суди:

- районні (міські) суди;
 - суд Азербайджанської Республіки з тяжких злочинів ;
 - військові суди;
 - військовий суд Азербайджанської Республіки з тяжких злочинів ;
 - місцеві економічні суди;
 - економічний суд Азербайджанської Республіки зі спорів, що виникають за Міжнародними договорами;
 - Верховний суд Нахчіванської Автономної Республіки;
 - Апеляційний суд Азербайджанської Республіки ;
 - Економічний суд Азербайджанської Республіки ;
- Верховний суд Азербайджанської Республіки .

Крім того в Азербайджанській Республіці створено Конституційний суд Азербайджанської республіки, який виконує функції подібні до функцій Конституційного Суду України.

Перебудова судової системи та питання доброчесності судової влади в Україні на сьогодні є досить актуальним, адже у багатьох випадках виявляються факти хабарництва та зловживання владою суддів різних судів в Україні. Влада України застосовує різноманітні засоби з метою усунення подібних фактів. Особливо активно змінюється законодавство, яке на сьогодні має досить розгалужену систему запобігання і протидії корупції саме у сфері судочинства.

Разом з тим якщо ми подивимося на досвід запобігання і протидії корупції у сфері судової влади у Азербайджанській Республіці то ми побачимо окремі аспекти, які можуть бути застосовані у практиці діяльності антикорупційних органів в Україні.

Перш за все треба порівняти законодавчу базу Азербайджанській Республіці та України у сфері запобігання і протидії корупції серед представників судового корпусу. В Україні головними нормативними документами у сфері запобігання і протидії корупції в цілому і у судах, зокрема, є Закон України «Про запобігання корупції» [1], Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [2], Закон України «Про державне бюро розслідувань» [3] та ряд інших нормативних документів.

У цих нормативних актах сформульовано цілий ряд положень стосовно запобігання і протидії корупції у системі судової влади. Наприклад, у Законі України «Про судоустрій і статус суддів» (стаття 85) визначено положення про суддівське досє, яке має відображати всі етапи перебування судді на посаді, його спосіб життя, витрати та т. ін. [4]. Таким чином питання протидії корупції включає постійний контроль за станом діяльності судді.

Разом з тим незважаючи на підвищення контролю за діяльністю суддів досить часто виявляються факти хабарництва у системі судочинства. Разом з тим в Україні немає відкритого доступу до списків суддів, які притягнуті до відповідальності за останні три роки. В Інтернеті висвітлено лише список з семи суддів, які було засуджено за кримінальні правопорушення ще у 2021 році [7].

На сьогодні судді, які притягнуті до відповідальності за корупційні правопорушення включені до загального списку корупціонерів, але більшість з них достроково виходять на пенсію а Вища Рада правосуддя України швиденько закриває справи про їх корупційну діяльність. Таким чином визначити кількість суддів, які вчинили корупційні правопорушення в Україні практично неможливо.

Та й самі судді, які ведуть справи щодо суддів корупціонерів підходять до питання їх покарання досить м'яко. Терміни покарання призначаються невеликими, а більшість їх виходять на пенсію і на додаток до коштів і майна, які вони мають завдяки корупції вони отримують пенсії суми яких сягають понад 100 тисяч гривень [8].

Крім того якщо розглядати роботу Вищої Ради правосуддя то зі звіту, який підготовлено за 2023 рік лише по 12 % справ про скарги на дії суддів було прийнято рішення про порушення дисциплінарного провадження, а в результаті здійсненого провадження лише два судді притягнуті до дисциплінарної відповідальності [9].

На нашу думку, необхідно перш за все розробити відповідну структуру діяльності Вищої Ради правосуддя у питаннях притягнення до відповідальності суддів, які вчинили корупційні правопорушення. З іншого боку дієвим способом попередження корупційних правопорушень з боку суддів в Україні може стати досить чітке висвітлення всього процесу діяльності Вищої ради правосуддя в засобах масової інформації.

В Азербайджанській Республіці контроль за діяльністю суддів здійснює судово – правова рада, яка складається з 15 осіб, до якої входять особи, які призначаються Президентом Азербайджану,

Національними зборами, Конституційним судом та іншими судовими органами, а також представниками об'єднань адвокатів та прокуратури

Судово-правова рада має подібні функції з органами судового самоврядування України, Вищою Радою правосуддя, а також Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, тобто вона здійснює наступні функції:

- забезпечує функціонування та організацію діяльності судової системи;
- організовує добір кандидатів на посади суддів;
- проводить оцінку діяльності суддів;
- вирішує питання щодо переведення суддів на інші посади в судах;
- вирішує питання щодо заохочення суддів;
- вирішує питання про притягнення суддів до відповідальності;

Зазначена Судово-правова Рада працює незалежно від інших органів державної влади. Термін повноважень членів Судово-правової Ради 5 років [5].

Щодо питань протидії корупції в системі судової влади то необхідно відмітити насамперед Комісію Азербайджанської Республіки по боротьбі з корупцією, яка є організатором всіх заходів щодо виконання вимог Закону Азербайджанської республіки «Про боротьбу з корупцією» [10]. У зазначеному законі на відміну від Закону України «Про запобігання корупції» [1] де у статті 3 п. Г визначено всі судді всіх судів, які підпадають під дію закону не виокремлено суддів. У Законі Азербайджанської республіки стаття 2 визначено що суб'єктами корупційних правопорушень визнаються «особи, обрані або призначені до державних органів у порядку, встановленому Конституцією та законами Азербайджанської Республіки» [10].

Зазначимо, що відповідно до частини 9 статті 109 Конституції Азербайджанської Республіки [11], всі судді судів Азербайджанської Республіки призначаються Президентом Азербайджанської Республіки.

Питання про притягнення до відповідальності суддів Азербайджанської республіки, які вчинили корупційні правопорушення вирішується на засіданнях Судово-правової Ради [12, 13, 17]. Судово-правова Рада вивчає матеріали стосовно корупційних правопорушень з боку суддів та подає на розгляд Президента Азербайджанської республіки подання про відсторонення суддів, а також про згоду на притягнення до кримінальної відповідальності.

Слід зазначити, що законодавством Азербайджанської республіки передбачено порушення

дисциплінарного провадження, якщо з моменту виявлення ним порушення пройшло не більше одного року і з моменту вчинення порушення пройшло не більше трьох років.

Крім того в законодавстві встановлено перелік можливих рішень по результатам дисциплінарного провадження:

- про висловлювання зауважень судді;
- про винесення догани судді;
- про внесення пропозиції до відповідного органу виконавчої влади Азербайджанської Республіки про зниження судді на посаді;
- про внесення пропозиції до відповідного органу виконавчої влади Азербайджанської Республіки про зміну місця роботи судді;
- про внесення пропозиції до відповідного органу виконавчої влади Азербайджанської Республіки про анулювання повноважень судді;
- Про анулювання дисциплінарного провадження.

Відповідно до передбачених у статті 111-1 Закону Азербайджанської республіки «Про суди і суддів» [4], до суддів, які підозрюються у вчиненні корупційних правопорушень застосовуються наступні покарання:

- судді виносяться догана;
- стосовно судді вноситься пропозиція відповідному органу виконавчої влади Азербайджанської Республіки про зміну місця роботи судді;
- стосовно судді вноситься пропозиція щодо анулювання його повноважень;

За даними діяльності Судово-правової Ради на сьогодні в Азербайджанській Республіці притягнуто до дисциплінарної відповідальності понад третину суддів, при цьому за порушення антикорупційного законодавства серед них більше 70 відсотків.

Слід зазначити також активну роботу по формуванню судового корпусу в Азербайджанській Республіці з боку Президента Азербайджанської республіки та парламенту Мілі Меджлиса.

В подальшому відповідні правоохоронні органи приймають рішення про притягнення судді до кримінальної відповідальності.

Висновки. Таким чином можна зробити наступні висновки:

1. Аналіз судових систем України та Азербайджанської республіки показує, що вони є досить різними. В Азербайджанській Республіці, яка після отримання незалежності була втягнута у війну з Арменією судова система має досить чітку спрямованість, тобто на сьогодні в республіці існує досить розгалужена система військових судів, які працюють і як результат їхньої діяльності це висока боєздатність Азербай-

джанської армії. В Україні на сьогодні відсутня система військових судів, що певною мірою негативно відображається на ефективності судової системи в Україні.

2. Судові системи в Україні та Азербайджанській Республіці є певною мірою різними, а також різними є підходи до притягнення до відповідальності суддів за вчинення корупційних правопорушень. В Україні система розслідування стосовно вчинення корупційних правопорушень судьями більш деталізована, проте її діяльність не є ефективною, про що свідчать дані та стан корупції в судовій системі. В Азербайджанській Республіці система розслідування досить спрощена і питання щодо притягнення до відповідальності суддів, які вчинили корупційні правопорушення вирішується більш ефективно.

3. Окремі питання діяльності судової системи в Україні є позитивними, вони стосуються відбору та призначення суддів. Разом з тим система судоустрою в Азербайджанській Республіці більш гнучка, особливо це стосується економічних та військових судів

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про Державне бюро розслідувань Закон України від 12 листопада 2015 року № 794-VIII, Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 6, ст.55
2. Закон Азербайджанской республики о судах и судьях URL: <https://www.legal-tools.org/doc/e1ab39/pdf/>
3. Рустамзаде А. Х. Конституційно-правові основи організації судової влади в Україні та Азербайджанській Республіці. *Актуальні проблем вітчизняної юриспруденції*. № 6 Том 2 2016
4. Комиссия Азербайджанской Республики по борьбе с коррупцией URL: <https://genprosecutor.gov.az/ru/page/bas-prokuror-yaninda-korrupsiyaya-qarsi-mubarize-bas-idaresi/korrupsiyaya-qarsi-mubarize/korrupsiyaya-qarsi-mubarize-uzre-komissiya>
5. Які вироки від антикорсуду отримали судді-корупціонери? URL: <https://ti-ukraine.org/news/yaki-vyroky-vid-antykorsudu-otrymaly-suddikorupsionery/>
6. Деякі українці можуть отримувати 200 тис. грн пенсії: про кого йдеться. URL: <https://glavcom.ua/economics/personal-money/dejaki-ukrajintsi-mozhut-otrimuvati-200-tis-hrn-pensiji-pro-koho-jdetsja-993568.html>
7. 2023 – рік діяльності Вищої ради правосуддя URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/prezentaciya_zvit_vrp_2023_0.pdf
8. Закон Азербайджанской Республики о борьбе с коррупцией URL: <https://mia.gov.az/?limited/ru/legislation/1/view/8/>
9. Конституция Азербайджанской Республики от 12 ноября 1995 года (с изменениями и допол-

нениями по состоянию на 25.07.2016 г.). URL: https://continent-online.com/Document/?doc_id=30420395#pos=8;-144

10. Закон Азербайджанской Республики О Судебно-правовом совете (28 декабря 2004) URL: https://republic.preslib.az/ru_d4-77.html
11. Мамедов Э. Конституционный суд и суды общей юрисдикции в Азербайджане: теоретические и практические проблемы взаимоотношений. *Кавказ & Глобализация*. Том 1 (3). 2007.
12. Мотиль І. Перебудова державних органів в умовах розвитку правової системи України. *Підприємництво, господарство і право*. 11. 2020.
13. Когут Н. Д. Перспективи реформування судової системи України. *Часопис Київського університету права*. 2. 2020.
14. Хотинська-Нор О. З. Вплив «малої судової реформи» на розвиток судової системи України. *Судова апеляція*. № 1 (42). 2016.
15. Гасымов Айдын Эйлас оглы, Гусейнова Шахла Асадулла кызы. История развития уголовного законодательства Азербайджана об экологических преступлениях. *Юридичний вісник. Україна і світ*. 2018/2.

REFERENCES:

1. Pro derzhavne buro rozsliduvan' [On the State Bureau of Investigation Law of Ukraine dated November 12, 2015 No. 794-VIII, Gazette of the Verkhovna Rada (VVR), 2016, No. 6, Article 55]
2. Zakon Azerbajankoy respubliki O sudah [Law of the Republic of Azerbaijan on Courts and Judges Retrieved from: <https://www.legal-tools.org/doc/e1ab39/pdf/>]
3. Rustamzade, A. H. (2016). Konstytutsiyno-pravovi osnovy organizatsii sudovoi vlady v Azerbajankiy respublitsi [Constitutional and legal foundations of the organization of judicial power in Ukraine and the Republic of Azerbaijan]. Actual problems of domestic jurisprudence No. 6 Volume 2
4. Komisiya Azerbajankoy respubliki po bor'be z koruptsией [Commission of the Republic of Azerbaijan to fight corruption]. Retrieved from: <https://genprosecutor.gov.az/ru/page/bas-prokuror-yaninda-korrupsiyaya-qarsi-mubarize-bas-idaresi/korrupsiyaya-qarsi-mubarize/korrupsiyaya-qarsi-mubarize-uzre-komissiya>
5. Yaki vyroky vid antykorsudu otrymaly suddi korupsionery? [What verdicts did corrupt judges receive from anti-corruption court ?] Retrieved from: <https://ti-ukraine.org/news/yaki-vyroky-vid-antykorsudu-otrymaly-suddikorupsionery/>
6. Deyaki ukraintsi mozhut otrymuvaty 200 tys. grn pensii: pro kogo yidetsya [Some Ukrainians can receive 200,000 UAH pension: who is it about] Retrieved from: <https://glavcom.ua/economics/personal-money/dejaki-ukrajintsi-mozhut-otrimuvati-200-tis-hrn-pensiji-pro-koho-jdetsja-993568.html>
7. 2023 – rik diyalnosti vyshchoi rady pravosuddya [2023 is the year of activity of the High Council of

- Justice Retrieved from: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/prezentaciya_zvit_vrp_2023_0.pdf
8. Zakon Azerbajdžanskoy respubliky o bor'be z koruptsiej [Law of the Republic of Azerbaijan on Combating Corruption] Retrieved from: <https://mia.gov.az/?limited/ru/legislation/1/view/8/>
 9. Konstitutsiya Azerbajdžanskoy respubliky 12 noyabrya 1995 goda (s izmeneniyami i dopolneniyami po sostoyaniyu na 25.07.2016) [Constitution of the Republic of Azerbaijan dated November 12, 1995 (with amendments and additions as of July 25, 2016)] Retrieved from: https://continent-online.com/Document/?doc_id=30420395#pos=8;-144
 10. Zakon Azerbajdžanskoy respubliky o sudebno pravovom sovete (28 dekabrya 2004) [Law of the Republic of Azerbaijan on the Judicial Council (December 28, 2004)] Retrieved from: https://republic.preslib.az/ru_d4-77.html
 11. Mamedov, E. (2007). Konstitutsionnyi sud i sudy obshchei yurisdiksii v Azerbajdžane: teoreticheskie i prakticheskie problemy vzaimootnosheni [Constitutional court and courts of general jurisdiction in Azerbaijan: theoretical and practical problems inter-related]. *Kavkaz & Globalizatsiya* Tom 1 (3).
 12. Motyl', I. (2020). Perebudova derzhavnyh organiv v umovah rozvytku pravovoi systemy Ukrayiny [Restructuring of state bodies in the context of the development of the legal system of Ukraine]. *Pidpryemnytstvo, gospodarstvo i pravo* 11.
 13. Kogut, N. D. (2020). Perspektyvy reformuvannya sudovoyi systemy Ukrainy [Perspectives of reforming the judicial system of Ukraine]. *Chasopys Kyivskogo universytetu prava* 2.
 14. Khotynska-Nor, O. Z. (2016). Vplyv «maloi sudovoi reformy» na rozvytok sudovoi systemy Ukrainy [The influence of “small judicial reform” on the development of the judicial system of Ukraine], *Sudova apelyatsiya* № 1 (42).
 15. Gasymov Aidyn Eilas ogly, Guseynova Shahla Assadula kyzy. (2018). Istorija razvitiya ugolovnogo zakonodatel'stva Azerbajdžana ob ekologicheskikh prestupleniyah [Hasymov Aydyn Eilas ogly, Huseynova Shahla Asadulla kyzy History of the development of the criminal legislation of Azerbaijan on environmental crimes]. *Yurydychnyi visnyk Ukraina i svit*, 2.